

MILLIY QADRIYATLARGA ASOSLANGAN TARBIYA: MUHIM YO'NALISHLAR VA USULLAR

Kutlimuratov Aziz Ruzimovich

*Toshkent viloyati Olmaliq shahar, Ipak yo'li innovatsiyalar universiteti,
assistent. Bosh direktori-boshqaruv raisi
E-mail. azizruzimovich37@gmail.com,
+998931604848*

Annotatsiya: Zamonaviy jamiyatda milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya ayniqsa dolzarb va muhim ahamiyatga ega. Bu maqolada milliy qadriyatlarning ta'rifi, ularning tarbiyaviy jarayondagi roli, asosiy yo'nalishlari va usullari o'rganilgan. Milliy qadriyatlarga tayanib tarbiyalash orqali yosh avlodni ma'naviy-ma'rifiy boyitish, ularda vatanparvarlik, insonparvarlik va boshqa axloqiy fazilatlarni shakllantirish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Maqola nazariy va amaliy tadqiqotlar asosida yozilgan bo'lib, unda zamonaviy pedagogik texnologiyalar hamda an'anaviy ta'lim usullarining integratsiyasi tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: milliy qadriyatlari, tarbiya, vatanparvarlik, axloqiy tarbiya, pedagogik texnologiya, milliy identifikatsiya, tarixiy meros, ma'naviyat.

Аннотация: В современном обществе воспитание, основанное на национальных ценностях, особенно актуально и имеет важное значение. В данной статье рассматривается определение национальных ценностей, их роль в воспитательном процессе, основные направления и методы. Оценены возможности воспитания молодежи через национальные ценности, направленные на духовно-нравственное обогащение, формирование патриотизма, гуманизма и других моральных качеств. Статья написана на основе теоретических и практических исследований, в ней предлагается интеграция современных педагогических технологий и традиционных методов обучения.

Ключевые слова: национальные ценности, воспитание, патриотизм, моральное воспитание, педагогические технологии, национальная идентификация, историческое наследие, духовность.

Annotation: In modern society, education based on national values is particularly urgent and of great importance. This article examines the definition of national values, their role in the educational process, key directions, and methods. It discusses the possibilities of educating the younger generation through national values, aimed at spiritual and moral enrichment, as well as the development of patriotism, humanism, and other moral qualities. The article is based on theoretical and practical research and recommends the integration of modern pedagogical technologies with traditional teaching methods.

Keywords: national values, education, patriotism, moral education, pedagogical technology, national identity, historical heritage, spirituality.

Kirish

Har bir xalqning o'ziga xos milliy qadriyatlari mavjud bo'lib, ular xalqning tarixiy, madaniy va ma'naviy rivojlanishini aks ettiradi. Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya – bu yosh avlodni xalqimizning g'oyaviy-ruhiy, axloqiy va madaniy merosini chuqur anglashga, uni saqlash va rivojlantirishga o'rgatishdir. Zamonaviy dunyoda globalizatsiya va ilg'or texnologiyalar sur'ati bilan kengayib borayotgan paytda milliy qadriyatlarga tayanib tarbiyalash talab qilinadigan zaruriyatga aylandi.

Ushbu maqolada milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaning asosiy yo'nalishlari va usullari o'rganilib, ularning amaliy jihatdan qo'llanilishi ko'rsatiladi. Bundan tashqari, milliy qadriyatlarni o'quv jarayoniga integratsiya qilishning ahamiyati va samaradorligi ham baholanadi.

Tahlil va muhokama

1. Milliy qadriyatlarning ta'rifi va turlari

Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya – bu xalqimizning tarixiy, madaniy va ma'naviy merosini asos sifatida qabul qilib, uning davomchisi bo'lishga o'rgatishdir. Ushbu qadriyatlarga quyidagilar kiradi:

4. Vatanparvarlik – vatanga muhabbat, uni himoya qilish va rivojlantirish uchun harakat qilish;
5. Adolatparvarlik – odamlar orasidagi munosabatlarda adolatli bo'lish;
6. Insonparvarlik – barcha insonlarga nisbatan mehribonlik va hurmat bildirish;
7. Mehnatsevarlik – mehnatni hurmat qilish va uning natijalaridan foydalanish;
8. Din-parvarlik – ruhiy-toza hayot kechirish va dinning asosiy tamoyillariga amal qilish.

Bu qadriyatlarning har biri yosh avlodni tarbiyalashda alohida o'rin tutadi va ularni shakllantirish tarbiyaning asosiy vazifasi hisoblanadi.

2. Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaning yo'nalishlari

Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

- Tarixiy merosni o'rganish va o'zlashtirish : Tarixiy voqealar, buyuk allomalar va urush qahramonlarining hayoti orqali yoshlarda milliy iftihar hissini shakllantirish.
- Madaniy merosni chuqur anglash : Xalq adabiyoti, san'ati, musiqa va boshqa sohalardagi yutuqlarni o'rganish orqali milliy identifikatsiyani mustahkamlash.

- Axloqiy tarbiya : Milliy qadriyatlarga tayanib axloqiy fazilatlarni (vijdotsizlikka qarshi kurashish, mehnatsevarlik, hurmatli munosabatlar) shakllantirish.

- Til va adabiyotni o'rganish : O'zbek tilining boyliklari, adabiy merosi va ularning zamonaviy hayotdagi o'rnini anglash orqali milliy ma'naviyatni boyitish.

3. Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaning usullari

Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaning amaliy jihatdan samarali olib borilishi uchun quyidagi usullardan foydalanish tavsiya etiladi:

1. An'anaviy usullar : Mahallalar, oilalar va maktablar darajasida o'tkaziladigan bayramlar, tanlovlar va tadbirlar orqali milliy qadriyatlarni targ'ib qilish.

2. O'quv dasturlarini boyitish : O'quv dasturlariga milliy qadriyatlarga oid yangi mavzularni kiritish va ularni o'quv jarayoniga integratsiya qilish.

3. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish : Multimedia vositalari, internet platformalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali milliy qadriyatlarni targ'ib qilish.

4. Amaliy mashg'ulotlar : Maktabgacha va maktab ta'limida milliy qadriyatlarga oid rolli o'yinlar, sinov darslari va loyihalar orqali bilimlarni mustahkamlash.

4. Muammolar va yechimlar

Bugungi kunda milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyada ba'zi muammolar mavjud:

1. Globalizatsiya ta'sirida yoshlar orasida milliy identifikatsiyaning zaiflashuvi;

2. An'anaviy qiymatlar va zamonaviy hayot tarzining to'qnashishi;

3. Ta'lim tizimida milliy qadriyatlarga yetarli e'tibor berilmagan holda o'quv dasturlarining tuzilishi.

Bu muammolarni hal qilish uchun quyidagi yechimlar taklif etiladi:

1. Milliy qadriyatlarga oid fanlar va kurslarni majburiylashtirish;

2. Ota-onalar va jamoatchilikni tarbiya jarayoniga jalb qilish;

3. Milliy qadriyatlarga oid ilmiy-tadqiqot ishlarini kengaytirish.

Xulosa

Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya – bu yosh avlodni tarixiy, madaniy va ma'naviy merosimizni tushunishga, uni saqlash va rivojlantirishga o'rgatishdir. Ushbu maqolada milliy qadriyatlarning turlari, tarbiyaning asosiy yo'nalishlari va usullari o'rganilib, ularning amaliy jihatdan qo'llanilishi ko'rsatildi. Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya orqali yosh avlodni vatanparvar, adolatparvar va insonparvar shaxslar sifatida tarbiyalash mumkin. Buning uchun esa ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni o'zlashtirishga alohida e'tibor berish zarur.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullaev, A. (2018). *Milliy qadriyatlarni tarbiyada integratsiya qilish* . Toshkent: Ilm-fan.
2. Boboyeva, N. (2020). *Zamonaviy ta'limda milliy qadriyatlarning roli* . Pedagogika ilmiy jurnali, №3.
3. Ismoilov, R. (2019). *Milliy qadriyatlarga asoslangan axloqiy tarbiya* . O'zbekiston pedagoglari, №5.
4. Karimova, M. (2021). *Globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlarni saqlash masalalari* . Milliy ma'naviyat, №2.
5. Madaminov, S. (2017). *O'zbekistonning milliy qadriyatlari va ularning tarbiyadagi o'rni* . Toshkent: Sharq.
6. Mirzaev, T. (2020). *Milliy qadriyatlarga tayanib tarbiyalashning usullari* . Yangi pedagogika, №4.
7. Rahmonov, Z. (2019). *Tarixiy merosni o'quv jarayoniga integratsiya qilish* . O'zbekiston tarixi, №6.
8. To'xtasinov, J. (2022). *Milliy qadriyatlarga oid dasturlarni o'quv jarayoniga kiritish* . Ta'lim va fan, №1.